

Alþingi
Erindi nr. P 125/1185
komudagur 24.3.2000

2000030002
9140

Nefndasvið Alþingis
Eva Margrét Ævarsdóttir, nefndarritari
Þórshamri v/ Templarasund
150 Reykjavík

Reykjavík, 23. mars 2000

/--

Efni: Umsögn Skipulagsstofnunar um frumvarp til laga um mat á umhverfisáhrifum.

Skipulagsstofnun hefur borist erindi umhverfisnefndar Alþingis, dags. 28. febrúar 2000, þar sem óskað er umsagnar stofnunarinnar um frumvarp til laga um mat á umhverfisáhrifum, 386. mál. Skipulagsstofnun átti fulltrúa í stjórnskipaðri nefnd, sem gerði tillögu til umhverfisráðherra um endurskoðun laganna í desember 1998 (hér eftir kölluð nefndin í umsögn þessari). Frumvarp það sem nú er til umsagnar er nokkuð breytt frá tillögu nefndarinnar. Eftirfarandi er umsögn Skipulagsstofnunar, sem skipt er niður eftir þeim greinum sem um er fjallað.

1. gr. Markmið

Skipulagsstofnun telur að markmið laga um mat á umhverfisáhrifum eigi að vera að koma í veg fyrir óásættanleg áhrif á umhverfið af völdum tiltekinna framkvæmda sem kunna að hafa í för með sér umtalsverð umhverfisáhrif. Það markmið náist með því að meta áhrif framkvæmdanna á umhverfið eftir ákveðnum leiðum, áður en leyfi eru veitt til framkvæmdanna. Einnig með því að tryggja sé víðtækt samráð og kynning á fyrirhuguðum framkvæmdum, mati á umhverfisáhrifum þeirra og mögulegum mótvægisáðgerðum. Skipulagsstofnun telur þessa nálgun samræmast markmiðum tilskipunar 97/11/EB, sem frumvarpi því sem hér er til umfjöllunar er m. a. ætlað að uppfylla, verði það að lögum. Skipulagsstofnun telur ófullnægjandi að markmið laganna sé að fram fari mat á umhverfisáhrifum, heldur hljóti matsferlið að vera leið að því marki að vernda umhverfið fyrir óásættanlegum áhrifum sem framkvæmdir kunna að hafa á það. Ennfremur telur stofnunin að skýr markmið séu nauðsynleg undirstaða þeirra matskenndu ákvarðana sem teknar eru á grundvelli laganna, sbr. 6., 7., 8., 11. og 13. gr. frumvarpsins. Skipulagsstofnun telur að markmið þetta komi að nokkru leyti fram í athugasemdum með frumvarpinu, en skili sér ekki inn í lagatextann. Skipulagsstofnun leggur til að markmiðsákvæði 1. gr. orðist svo:

"Markmið laga þessara er að tryggja að komið sé í veg fyrir óásættanleg áhrif á umhverfið af völdum framkvæmda sem kunna að hafa í för með sér umtalsverð umhverfisáhrif vegna staðsetningar, starfsemi sem þeim fylgir, eðlis eða umfangs, með því að meta umhverfisáhrif þeirra áður en leyfi er veitt fyrir þeim.

Ennfremur að tryggja að við mat á umhverfisáhrifum framkvæmda sé fyrirhuguð

framkvæmd, mat á umhverfisáhrifum hennar og mögulegar mótvægisáðgerðir vel kynnt og tryggt að öllum sé gert kleift að koma á framfæri upplýsingum og athugasemdum áður en endanleg ákvörðun er tekin."

2. gr. Gildissvið

Í 2. gr. kemur fram að lögin skuli gilda í mengunarlögsögu Íslands. Í tillögu nefndarinnar var miðað við að lögin gildi í efnahagslögsögu landsins. Um efnahagslögsöguna, mörk og heimildir íslenska ríkisins innan hennar er fjallað í II kafla laga nr. 41/1979. Skipulagsstofnun er ekki kunnugt um að hugtakið mengunarlögsaga sé skilgreint í lögum. Það er hins vegar skilgreint í athugasemd með 3. gr. frumvarps til laga um varnir gegn mengun sjávar sem "innsævi, landhelgi, efnahagslögsaga og landgrunn Íslands" með vísan til skýringa í viðkomandi lögum. Skipulagsstofnun telur að rétt sé að skilgreining "mengunarlögsögu" komi fram í lögnum eða í nefndaráliti umhverfisnefndar.

Skipulagsstofnun telur rétt að tekin sé afstaða til framkvæmdar mats á umhverfisáhrifum á varnarsvæðum sbr. 61. gr. skipulags- og byggingarlaga.

3. gr. Skilgreiningar

Hugtakið "leyfi til framkvæmda" er í d-lið skilgreint sem "endanlegt leyfi til framkvæmda og starfsemi sem þeim fylgir". Skipulagsstofnun telur mikilvægt að í skilgreiningunni komi fram hverskonar leyfisveitingar þar er átt við, þ.e. með vísun í þær tegundir leyfisveitinga sem veita endanleg leyfi til framkvæmda og starfsemi, nánar tiltekið framkvæmda- og byggingarleyfi skv. skipulags- og byggingarlögum og starfsleyfi skv. lögum um hollustuhætti og mengunarvarnir. Skipulagsstofnun leggur því til að d-liður 3. gr. verði: "Leyfi til framkvæmda: Endanleg leyfi til framkvæmda og starfsemi, nánar tiltekið framkvæmda- og byggingarleyfi skv. skipulags- og byggingarlögum og starfsleyfi skv. lögum um hollustuhætti og mengunarvarnir."

Hugtakið "umhverfisáhrif" er skilgreint í k-lið sem "áhrif framkvæmdar og starfsemi sem henni fylgir á náttúrulegt umhverfi, náttúruauðlindir og samfélag". Hér er um að ræða eitt af lykilhugtökum í lögum um mat á umhverfisáhrifum. Skipulagsstofnun telur að ástæða sé til að skilgreina hugtakið ítarlegar, m.t.t. þess að við mat á umhverfisáhrifum skal skoða, eftir því sem við á hverju sinni, bein og óbein áhrif á umhverfið, skammtíma- og langtímaáhrif, varanleg og tímabundin og jákvæð og neikvæð áhrif á umhverfið, sbr. tilskipun 97/11/EB. Skipulagsstofnun leggur því til að k-liður 3. gr. verði: "Umhverfisáhrif: Áhrif framkvæmdar og starfsemi sem henni fylgir á umhverfið, þ.m.t. bein og óbein, jákvæð og neikvæð, sammögnuð áhrif, skammtíma og langtíma, varanleg og tímabundin, afturkræf og óafturkræf áhrif."

Hugtakið "umtalsverð umhverfisáhrif" er skilgreint í l-lið. Hér er um að ræða annað lykilhugtak í lögum um mat á umhverfisáhrifum. Skilgreiningu þess hefur fram til þessa skort í lagatexta, en m.a. með vísan í sambærilega hugtakanotkun tilskipunar 97/11/EB hefur hugtakið verið skýrt þannig að umtalsverð umhverfisáhrif séu áhrif sem talin séu óásættanleg fyrir umhverfið. Skilgreining hugtaksins í lagatexta ásamt skýrum markmiðum laganna mynda grundvöll fyrir alla ákvarðanatöku skv. lögnum, sbr. ákvarðanir sem teknar eru skv. 6., 7., 8., 11. og 13. gr. frumvarpsins. Við mat á umhverfisáhrifum eru metin umhverfisáhrif framkvæmdar, sbr. skilgreiningu umhverfis og umhverfisáhrifa hér að ofan. Ef heildarniðurstaða mats er að framkvæmd valdi óásættanlegum áhrifum á umhverfið sem ekki

verði mætt með mótvægisáðgerðum eða ávinningi sem nægi til að veða á móti þeim verður niðurstaða mats á umhverfisáhrifum að lagst er gegn framkvæmd, sbr. c-lið 2. mgr. 11. gr. frumvarpsins. Skipulagsstofnun leggur til að l-liður 3. gr. verði: "Umtalsverð umhverfisáhrif: Veruleg neikvæð áhrif á umhverfið sem talin eru óásættanleg og ekki er unnt að fyrirbyggja með mótvægisáðgerðum eða veða upp með ávinningi sem af framkvæmd hlýst."

4. gr. Yfirstjórn og framkvæmd

Skipulagsstofnun telur að við 2. mgr. 4. gr. skuli bæta: "...ásamt því að taka ákvörðun um hvort tilkynningaskyld framkvæmd skuli háð mati á umhverfisáhrifum." Um er að ræða eitt af meginhlutverkum stofnunarinnar skv. lögnum og því beri að taka það fram í ákvæðinu, eins og gert er í athugasemd með 4. gr.

5. gr. Matsskyldar framkvæmdir

Í 2. mgr. 5. gr. frumvarpsins er gert ráð fyrir heimild til handa ráðherra til að ákveða að umhverfisáhrif fleiri en einnar matsskyldrar framkvæmdar sem fyrirhugaðar eru á sama svæði skuli metin sameiginlega. Í tillögu nefndarinnar var að auki tekið fram að mat á umhverfisáhrifum slíkra framkvæmda skyldi lagt fram samtímis til athugunar Skipulagsstofnunar. Í athugasemd með frumvarpinu segir að æskilegt geti verið að kynna og fjalla um slíkar framkvæmdir samtímis. Skipulagsstofnun telur mjög mikilvægt að mat á umhverfisáhrifum framkvæmda á sama svæði, t. d. verksmiðju, vegar, veitna og hafnar fari fram samtímis, þ.a. umhverfisáhrifin verði kynnt á sama tíma. Það sé nauðsynlegt til að unnt sé að átta sig sem best á hugsanlegri sammögnun umhverfisáhrifa framkvæmdanna. Skipulagsstofnun telur að ef ákvæði 2. mgr. 5. gr. eigi að ná tilgangi sínum sé nauðsynlegt að mat á samverkandi áhrifum framkvæmdanna sé kynnt og um það fjallað samtímis. Skipulagsstofnun leggur því til að við málsgreinina bætist: "og lögð fram samtímis til Skipulagsstofnunar".

3. mgr. 5. gr. fjallar um heimild ráðherra til að undanþiggja framkvæmd mati. Þar kemur einnig fram heimild til að láta fara fram annars konar mat á umhverfisáhrifum en gert er ráð fyrir í lögnum en þó er tekið fram að slík málsmeðferð skuli jafngild mati samkvæmt lögnum. Skipulagsstofnun telur ákvæðið óskýrt og að gera verði frekari grein fyrir því í hverju slík málsmeðferð geti falist. Ennfremur telur Skipulagsstofnun að í ákvæðinu sé ekki gætt samræmis við ákvæði tilskipunar 97/11/EB en þar er tekið fram að í sérstökum tilvikum sé unnt að undanþiggja sérstakar framkvæmdir (e. in exceptional cases, exempt a specific project). Skipulagsstofnun telur að ekki sé nægilega skýrt í frumvarpinu að um undantekningartilvik sé að ræða.

Í 4. mgr. 5. gr., sem ekki var í tillögu nefndarinnar, kemur fram að ráðherra beri eingöngu að tilkynna sameiginlegu EES-nefndinni um undanþágur skv. 3. mgr. 5. gr. þegar viðkomandi framkvæmd "er umfram þær kröfur sem Ísland hefur undirgengist samkvæmt samningnum um Evrópska efnahagssvæðið". Ákvæðið er ekki skýrt í athugasemdum með frumvarpinu, en væntanlega er hér átt við framkvæmdir í I viðauka með tilskipun 97/11/EB. Skipulagsstofnun telur að hér kunni að vera að ekki sé gætt samræmis við ákvæði tilskipunarinnar, þ.e. að hugsanlega þurfi að tilkynna með sama hætti til sameiginlegu EES-nefndarinnar undanþágur vegna framkvæmda sem eru matsskyldar skv. íslenskum lögum og eru á lista í II. viðauka með tilskipuninni.

6. gr. Framkvæmdir sem kunna að vera háðar mati á umhverfisáhrifum

Í 6. gr. frumvarpsins er fjallað um framkvæmdir í 2. viðauka sem eru matsskyldar þegar þær eru taldar geta haft umtalsverð umhverfisáhrif í för með sér og Skipulagsstofnun falið að ákvarða um matsskyldu þeirra. Í frumvarpinu er gerð sú breyting frá tillögum nefndarinnar að Skipulagsstofnun er einungis gert að gera hlutaðeigandi grein fyrir niðurstöðu sinni um matsskyldu framkvæmdar. Í tillögu nefndarinnar var gert ráð fyrir að niðurstaðan væri kynnt opinberlega. Skipulagsstofnun telur að ákvæði frumvarpsins brjóti í bága við það ákvæði 6. mgr. 1. gr. tilskipunar 97/11/EB sem breytir gr. 4.4 í tilsk. 85/337/EB (eldri tilsk.) um að "aðildarríkin skuli sjá til þess að almenningur hafi aðgang að upplýsingum um ákvörðun lögbærra yfirvalda skv. 2. mgr." þ. e. um matsskyldu framkvæmda sem tilgreindar eru í II. viðauka. Stofnunin telur einnig mikilvægt að niðurstaðan sé kynnt opinberlega svo tryggt sé að leyfisveitanda sé kunnugt um niðurstöðuna, sbr. tillögu hér á eftir um nýja mgr. sem bætist aftan við 2. mgr. Skipulagsstofnun leggur því til að síðasti málsliður 2. mgr. 6. gr. verði: "Niðurstöðu Skipulagsstofnunar skal kynna opinberlega."

Skipulagsstofnun telur að setja verði þann varnagla við tilkynningarskyldu framkvæmdaraðila skv. 2. mgr. 6. gr. frumvarpsins að leyfisveitanda beri að tilkynna Skipulagsstofnun um framkvæmd ef sótt er um leyfi til framkvæmda sem taldar eru upp í 2. viðauka án þess að ákvörðun hefi verið tekin um matsskyldu hennar eða mat á umhverfisáhrifum hafi farið fram eftir atvikum. Skipulagsstofnun leggur því til á eftir 2. mgr. bætist við ný mgr. sem orðist svo: "Láti framkvæmdaraðili hjá líða að tilkynna Skipulagsstofnun um framkvæmd sem tilgreind er í 2. viðauka ber leyfisveitanda að annast tilkynningu skv. 2. mgr. er honum berst umsókn um leyfi til framkvæmda."

Einnig má benda á að í 4. mgr. er sagt að ákvörðun Skipulagsstofnunar skv. 2. og 3. mgr. sé kæránleg. Eingöngu er um að ræða ákvörðun skv. 2. mgr. þar sem 3. mgr. fjallar um heimild almennings til að tilkynna framkvæmd til stofnunarinnar, sem þá tekur ákvörðun um matsskyldu skv. 2. mgr.

8. gr. Matsáætlun

Skipulagsstofnun telur að fella megi út síðasta ml. 1. mgr., sbr. athugasemdir hér að neðan við 2. mgr. greinarinnar.

Skipulagsstofnun telur að gera þurfi grundvallarbreytingar á 2. mgr. Að mati stofnunarinnar hlýtur forræði kynningar og samráðs og endanlegrar ákvörðunar um innihald matsáætlunar að liggja hjá viðkomandi stjórnvaldi, þ.e. Skipulagsstofnun, þó að sjálfsögðu skuli stefnt að sem markvissustu samráði allra hlutaðeigandi aðila og því að endanleg matsáætlun geti í öllum aðalatriðum byggt á þeirri tillögu að matsáætlun sem framkvæmdaraðili leggur fram til Skipulagsstofnunar. Þetta telur Skipulagsstofnun vera í bestu samræmi við ákvæði 1. mgr. 1. gr. tilskipunar 97/11/EB, sem breytir 5. gr. eldri tilskipunar, sem og við útfærslu þeirra í löggjöf nágrannalanda okkar. Ennfremur telur Skipulagsstofnun að í greininni eigi að fjalla um sjónarmið við ákvarðanir um efni matsáætlunar, sbr. 2.-4. ml. 2. mgr. 8. gr. í tillögu nefndarinnar. Skipulagsstofnun leggur því til að 2. mgr. verði:

"Á grundvelli tillögu framkvæmdaraðila skv. 1. mgr. skal Skipulagsstofnun innan fjögurra vikna frá því tillaga barst leggja fram endanlega matsáætlun. Áður skal Skipulagsstofnun hafa leitað umsagna leyfisveitanda og eftir atvikum annarra aðila um tillögu framkvæmdaraðila. Matsáætlun skal taka mið af umfangi og eðli framkvæmdar, staðsetningu

og hugsanlegum umhverfisáhrifum. Þar skal koma fram á hvaða þætti framkvæmdar og umhverfis áhersla skuli lögð við matið og hvaða gagna skuli aflað. Auk þess skal koma fram hvaða kröfur eru gerðar til kynningar og samráðs við gerð matsskýrslu."

9. gr. Matsskýrsla

Í 2. mgr. 9. gr. frumvarpsins er fjallað um innihald matsskýrslu. Tekið er fram að tilgreina skuli bein og óbein áhrif sem fyrirhuguð framkvæmd hefur í för með sér. Í IV. viðauka með tilskipun 97/11 er tekið fram að lýsing í matsskýrslu á áhrifum framkvæmdar skuli "ná til beinna áhrifa framkvæmdanna, svo og óbeinna áhrifa, annars stigs áhrifa, samlagningaráhrifa, skammtíma-, meðaltíma og langtímaáhrifa, varanlegra og tímabundinna, jákvæðra og neikvæðra". Í 5. gr. nágildandi reglugerðar um mat á umhverfisáhrifum nr. 179/1994 segir að í mati á umhverfisáhrifum skuli "tilgreina á viðeigandi hátt bein og óbein, jákvæð og neikvæð, skammtíma og langtíma, afturkallanleg og óafturkallanleg áhrif". Skipulagsstofnun telur með hliðsjón af ákvæði tilskipunarinnar að í greininni skuli tiltaka nánar hvers konar áhrif skuli tilgreina í matsskýrslu. Lagt er til að upphaf 2. mgr. 9. gr. orðist svo: "Í matsskýrslu skal tilgreina þau áhrif bein og óbein, jákvæð og neikvæð, skammtíma og langtíma, sammögnuð, varanleg og tímabundin, afturkræf og óafturkræf, sem hin fyrirhugaða framkvæmd og starfsemi sem henni fylgir kann að hafa á ..."

Í 2. mál. 2. mgr. 9. gr. segir "Lýsa skal þeim þáttum fyrirhugaðrar framkvæmdar sem líklegast er talið að geti valdið áhrifum á umhverfið ...". Í tillögu nefndarinnar sagði hinsvegar "Lýsa skal fyrirhugaðri framkvæmd ...". Skipulagsstofnun telur, með hliðsjón af því ákvæði 7. mgr. 1. gr. tilsk. 97/11/EB sem breytir 3. töl. 5. gr. eldri tilsk. og 1. töl. IV. viðauka tilskipunar 97/11/EB, að réttara sé að í greininni sé farið fram á lýsingu fyrirhugaðrar framkvæmdar fremur en eingöngu þeirra þátta hennar sem líklegast er talið að geti valdið áhrifum á umhverfið.

Tekið er fram að gera skuli grein fyrir og bera saman helstu möguleika sem til greina koma við framkvæmd. Nefndin gerði tillögu um að gera skyldi grein fyrir áhrifum þess að aðhafast ekkert, svokallaðar "núll" lausnar. Skipulagsstofnun telur að í sumum tilvikum sé eðlilegt að gerð sé grein fyrir áhrifum þess að aðhafast ekkert, "núll" kosti. Stofnunin gerir því tillögu um að gera skuli grein fyrir þeim möguleika að aðhafast ekkert þar sem það á við. Í matsáætlun verði þá tekin afstaða til þess hvort slíkt ætti við í viðkomandi tilviki. Skipulagsstofnun telur einnig að tilgreina beri ástæður fyrir vali framkvæmdaraðila, enda er í 3. töl. 7. mgr. 1. gr. tilskipunar 97/11/EB, sem breytir 5. gr. eldri tilskipunar, tekið fram að yfirlit yfir kosti sem framkvæmdaraðili hefur kannað skuli koma fram "ásamt helstu forsendum fyrir vali hans". Næst síðasti málsliður 2. mgr. 9. gr. hljóðaði þá svo: "Ávallt skal gera grein fyrir helstu möguleikum sem til greina koma og umhverfisáhrifum þeirra, þar á meðal því að aðhafast ekki, þar sem það á við, og bera kostina saman. Gera skal grein fyrir helstu forsendum fyrir vali framkvæmdaraðila m. t. t. umhverfisáhrifa."

10. gr. Athugun Skipulagsstofnunar

Í 3. mgr. 10. gr. er lagt til að framkvæmdaraðili kynni framkvæmd og matsskýrslu í samráði við Skipulagsstofnun eftir að skýrslan hefur verið auglýst. Í tillögu nefndarinnar var sagt að Skipulagsstofnun og framkvæmdaraðili skuli standa að sameiginlegri kynningu framkvæmdar og matsskýrslu í upphafi kynningartíma. Skipulagsstofnun telur að frumkvæði og ákvörðun um hvernig kynningunni skuli háttað á meðan mat á umhverfisáhrifum er til meðferðar stofnunarinnar skuli vera í höndum hennar í samvinnu

við framkvæmdaraðila. Lagt er til að 3. mgr. 10. gr. frumvarpsins orðist svo:

"Skipulagsstofnun ákveður í upphafi kynningartíma hvernig kynningu framkvæmdar og matsskýrslu skuli háttáð og stendur að kynningu í samvinnu við framkvæmdaraðila."

Í 6. mgr. 10. gr. er tekið fram að framkvæmdaraðila skuli veittur a. m. k. viku frestur til að fara yfir fram komnar umsagnir og athugasemdir. Í ákvæðinu er ekki tiltekinn frestur sem umsagnaraðilum skuli veittur til álitsgjafar. Frestur umsagnaraðila er ákveðinn í nógildandi reglugerð um mat á umhverfisáhrifum og er 3 vikur skv. 2. mgr. 11. gr. Skipulagsstofnun telur að ef tiltaka eigi frest framkvæmdaraðila í ákvæðinu skuli það líka gert um umsagnaraðila.

Í athugasemd með 6. mgr. 10. gr. frumvarpsins er Skipulagsstofnun veitt heimild til að lengja frest framkvæmdaraðila til að tjá sig um umsagnir og athugasemdir sem berast við framkvæmd "og þá jafnframt að lengja þann frest sem stofnunin hefur til að úrskurða sem þeim tíma nemur". Skipulagsstofnun telur óeðlilegt að veitt sé heimild til að lengja hinn lögboðna afgreiðslufrest mats á umhverfisáhrifum, sérstaklega þar sem ekki er sett hámark á þá heimild. Skipulagsstofnun telur það vera í samræmi við málshraðareglu stjórnvísulaga að ekki séu heimiluð frávik frá lögbundnum frestum og sé til þess fallið að auka skilvirkni. Það eigi ekki síst við um málsmeðferð eins og mat á umhverfisáhrifum, þar sem margir aðilar koma að og oft miklir hagsmunir í húfi, að unnt sé að treysta því að meðferð mála dragist ekki vegna fresta, heldur standist lögbundin tímamörk. Stofnunin telur einnig að ef ætlunin er að veita heimildir til að víkja frá lögboðnum frestum skuli slík heimild vera í lagatexta en ekki í athugasemd með frumvarpi til laga.

Í tillögu nefndarinnar var í 1. mgr. 10. gr. tekið fram að "ef fram kemur við athugun að upplýsingar skortir um einstök atriði sem kunna að hafa áhrif á niðurstöðu máls getur Skipulagsstofnun krafist þess að framkvæmdaraðili afli þeirra áður en stofnunin úrskurðar um mat á umhverfisáhrifum". Þessi heimild er ekki inni í frumvarpinu. Það telur Skipulagsstofnun bagalegt, þar sem slík heimild gæti hugsanlega komið í veg fyrir að niðurstaða úrskurðar yrði að krafist væri ítarlegra mats, sbr. b-lið 2. mgr. 11. gr. frumvarpsins, með tilheyrandi umfjöllun og kostnaði fyrir framkvæmdaraðila. Skipulagsstofnun telur eðlilegt að unnt sé að leita eftir tilteknum upplýsingum sem eru taldar skorta áður en til úrskurðar kemur. Þó verður ávallt að hafa í huga að ekki sé um að ræða upplýsingar sem nauðsynlegt er talið að kynna fyrir almenningi og umsagnaraðilum svo þeir megi geta tekið afstöðu til framkvæmdar og mats á umhverfisáhrifum hennar. Lagt er til að mat á gildi slíkra upplýsinga verði falið Skipulagsstofnun. Lagt er til að við 6. mgr. 10. gr. bætist: "Ennfremur getur Skipulagsstofnun, ef fram kemur við athugun að upplýsingar skortir og sérstakar ástæður mæla með, óskað eftir frekari gögnum frá framkvæmdaraðila áður en stofnunin úrskurðar um mat á umhverfisáhrifum. Skipulagsstofnun metur hvort upplýsingar sem aflað er á þennan hátt beri að kynna almenningi og umsagnaraðilum."

11. gr. Úrskurður Skipulagsstofnunar

Í 3. mgr. 11. gr. er tekið fram að ekki þurfi að gera matsáætlun skv. 8. gr. fyrir ítarlegra mat og að auglýsing skuli eingöngu taka til þess sem krafist er ítarlegra mats á. Skipulagsstofnun telur að vegna þessa sé þörf á því að í niðurstöðu úrskurðar, þar sem krafist er ítarlegra mats, þurfi að gera nákvæma grein fyrir því hverju skuli gera grein fyrir í ítarlegra mati og hvernig skuli staðið að gerð matsskýrslu. Þar þurfi í raun að setja fram einskonar matsáætlun fyrir ítarlegra mat. Stofnunin telur að í lögnum, eða a. m. k. í athugasemd skuli gerð grein fyrir þessu.

Í 7. mgr. greinarinnar er gerð tillaga um heimild til handa Skipulagsstofnun til að "gera

minniháttar breytingar á úrskurði sínum". Skipulagsstofnun telur slíka heimild ekki eiga við. Stofnunin telur að almennt skuli við það miðað að niðurstöður úrskurðar um mat á umhverfisáhrifum séu orðaðar þannig að nokkurt svigrúm geti verið til útfærslu, ef ljóst er að slíkt hafi ekki í för með sér breytingu á umhverfisáhrifum framkvæmdarinnar. Þar sem mat á umhverfisáhrifum leiði í ljós að ekkert svigrúm sé varðandi tilhögun framkvæmda vegna umhverfisáhrifa sem hún er talin geta haft í för með sér beri að taka það fram í niðurstöðu úrskurðar. Skipulagsstofnun leggur því til að 7. mgr. greinarinnar verði felld úr frumvarpinu með þeim skýringum að eðlilegra sé að túlkun og meðferð laganna sé á þá leið að í umfjöllun um leyfisveitingar vegna framkvæmda sem úrskurðað hefur verið um skv. lögnum sé nokkurt svigrúm til útfærslna þar sem það á við. Sjá athugasemdir við 16. gr.

Skipulagsstofnun telur að síðasti málsliður 7. mgr. um að meta skuli hvort nýtt mat skuli fara fram, hafi framkvæmd ekki hafist innan tíu ára frá úrskurði, skuli vera sérstök málsgrein, 8. gr. 11. gr., þar sem fjallað er um sérstakt efnisatriði.

12. gr. Málskot

Skipulagsstofnun telur að í 2. mgr. 12. gr. skuli tekið fram að ákvörðun Skipulagsstofnunar megi kæra til umhverfisráðherra innan fjögurra vikna frá *opinberri* tilkynningu um ákvörðun stofnunarinnar til áréttingar um að kærufrestur hefjist við opinbera birtingu auglýsingar um niðurstöðuna.

14. gr. Kostnaður

Skipulagsstofnun telur að taka verði fram að framkvæmdaraðili beri einnig kostnað af gerð matsáætlunar skv. 8. gr. auk mats á umhverfisáhrifum. Stofnunin telur einnig að taka þurfi fram að kostnaður Skipulagsstofnunar vegna framkvæmdar laga um mat á umhverfisáhrifum, sem ekki greiðist af framkvæmdaraðila, greiðist úr ríkissjóði. Á það m. a. við um kostnað sem hlýst af ákvörðunum um matsskyldu, umsögnum um kærur skv. 13. gr., umfjöllun um drög að reglugerð skv. 19. gr. og almennri ráðgjöf.

15. gr. Skipulagsáætlanir og starfsleyfi

Skipulagsstofnun telur að í 2. mgr. 15. gr. skuli sleppt tilvísun í framkvæmdaraðila og samþykki Skipulagsstofnunar. Slíkt sé óþarfi þar sem í 8. gr. komi fram hverjir vinni matsáætlun. Ákvæðið hljóði þá þannig: "...sem jafnframt er matsskyld skv. lögum þessum er heimilt að vinna matsáætlun í samráði við starfsleyfisveitanda þannig að á sama tíma verði unnið að matsskýrslu og starfsleyfi".

16. gr. Leyfi til framkvæmda

Skipulagsstofnun telur ekki nægilega skýrt af orðalagi 16. gr. að fullt samræmi skuli vera milli niðurstöðu úrskurða um mat á umhverfisáhrifum framkvæmdar og framkvæmdaleyfis. Stofnunin leggur til að ákvæðið hljóði svo: "Óheimilt er að gefa út leyfi fyrir matsskyldri framkvæmd og starfsemi sem henni fylgir fyrir en úrskurður um mat á umhverfisáhrifum liggur fyrir. Leyfi skulu vera í samræmi við niðurstöður úrskurðar um mat á umhverfisáhrifum."

Skipulagsstofnun vekur athygli á að það er almennt talið skilvirkara við mat á umhverfisáhrifum að framkvæmdir séu metnar snemma í hönnunarferlinu, áður en endanleg hönnun þeirra liggur fyrir. Þessvegna getur, eins og vikið er að í 11. gr., hönnun framkvæmdar tekið breytingum eftir að úrskurður um mat á umhverfisáhrifum er kveðinn upp. Komi upp við veitingu leyfa spurning um túlkun niðurstöðu úrskurðar m.t.t. endanlegrar hönnunar framkvæmdar eins og hún liggur fyrir við leyfisumsókn getur

leyfisveitandi leitað umsagnar úrskurðaraðila um samræmi leyfis til framkvæmda við úrskurð um mat á umhverfisáhrifum, þ.e. hvort endanleg hönnun teljist svo frábrugðin þeim upplýsingum um framkvæmd sem niðurstaða um mat á umhverfisáhrifum byggði á að grundvöllur niðurstöðunnar teljist brostinn og þörf sé á nýju mati.

Ákvæði til bráðabirgða I

Skipulagsstofnun telur að skýrt þurfi að vera hvers konar leyfi þurfi að liggja fyrir til að framkvæmdir séu undanþegnar ákvæðum laganna, hafi þær leyfi útgefið fyrir 1. maí 1994. Lagt er til að vísað verði í skilgreiningu 3. greinar á leyfi til framkvæmda.

Ákvæði til bráðabirgða II

Skipulagsstofnun telur að ef niðurstaða úrskurðar í mati á umhverfisáhrifum skv. eldri lögum er að ráðist skuli í frekara mat skuli það fara fram skv. nýjum lögum, til að koma í veg fyrir að lengi sé starfað eftir eldri lögum, sem fallin eru úr gildi.

1. viðauki

1. Skipulagsstofnun telur að úrskýringar sem fram koma innan sviga og eru neðanmáls í tilskipun 97/11/EB eigi ekki heima í lagatexta. Eðlilegra sé að þær komi fram í athugasemdum með frumvarpi.
2. Skipulagsstofnun bendir á að í tillögu nefndarinnar var gert ráð fyrir að 5 km langir vegir utan þéttbýlis skyldu matsskyldir en í frumvarpinu er gert ráð fyrir matsskyldu 10 km langra vega utan þéttbýlis. Stofnunin leggur til að 5-10 km langra vega utan þéttbýlis verði getið í 2. viðauka, þannig að kanna þurfi skv. 6. gr. hvort þeir kunni að hafa umtalsverð umhverfisáhrif í för með sér.

2. viðauki

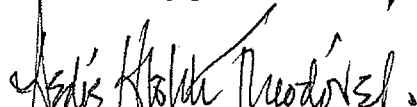
Í athugasemd kemur fram að stærðarmörk fiskeldisstöðva skv. frumvarpinu séu í samræmi við mörk skilgreind í mengunarvarnareglugerð. Skipulagsstofnun bendir á varðandi g-lið 1. gr. 2. viðauka um fiskeldisstöðvar, að með reglugerð nr. 785/1999 um starfsleyfi fyrir atvinnurekstur sem getur haft í för með sér mengun eru gerðar breytingar varðandi starfsleyfisskyldu fiskeldisstöðva frá því sem var í mengunarvarnareglugerð.

3. viðauki

Undir iii lið e) í 2. tl. 3. viðauka, þar sem fjallað er um verndarsvæði, er tekið fram að válistar falli undir svæði sem njóta verndar skv. samþykktum alþjóðlegra samninga sem Íslands er bundið af. Skipulagsstofnun telur að válistar falli ekki undir staðsetningu framkvæmdar og að frekar beri að vísa til þeirra undir iv lið um álagspól náttúrunnar,

Elín Smáradóttir

Ásdís Hlökk Theodórsdóttir